

เรื่อง นายทะเบียนพรรคการเมืองขอให้สั่งยุบพรรคชวนาพัฒนาประเทศ

๑. ความเป็นมาและข้อเท็จจริงโดยสรุป

นายทะเบียนพรรคการเมืองยื่นคำร้อง และคำร้องเพิ่มเติมขอให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งยุบพรรคชวนาพัฒนาประเทศตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๕ วรรคสอง เนื่องจากนายทะเบียนพรรคการเมืองรับจดทะเบียนจัดตั้งพรรคชวนาพัฒนาประเทศเป็นพรรคการเมือง ตั้งแต่วันที่ ๒๗ กรกฎาคม ๒๕๔๓ ซึ่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมืองฯ มาตรา ๒๙ บัญญัติให้พรรคการเมืองต้องดำเนินการให้มีสมาชิกตั้งแต่ห้าพันคนขึ้นไป ซึ่งอย่างน้อยต้องประกอบด้วยสมาชิกซึ่งมีที่อยู่ในแต่ละภาคตามบัญชีรายชื่อภาคและจังหวัดที่นายทะเบียนประกาศกำหนดและมีสาขาพรรคการเมืองอย่างน้อยภาคละหนึ่งสาขาภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่นายทะเบียนพรรคการเมืองรับจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมือง ซึ่งพรรคชวนาพัฒนาประเทศต้องดำเนินการดังกล่าวภายในวันที่ ๒๓ มกราคม ๒๕๔๔ แต่ปรากฏว่าภายหลังที่นายทะเบียนพรรคการเมืองได้จดทะเบียนจัดตั้งพรรคชวนาพัฒนาประเทศแล้ว พรรคชวนาพัฒนาประเทศไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรา ๒๙ มีเหตุให้ยุบพรรคการเมืองตามมาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕) จึงยื่นคำร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคชวนาพัฒนาประเทศตามมาตรา ๖๕ วรรคสอง

ต่อมานายทะเบียนพรรคการเมืองยื่นคำร้องเพิ่มเติม ลงวันที่ ๓๑ พฤษภาคม ๒๕๔๔ ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคชวนาพัฒนาประเทศตามมาตรา ๖๕ วรรคสอง เนื่องจากพรรคชวนาพัฒนาประเทศได้รับจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมืองตั้งแต่วันที่ ๒๗ กรกฎาคม ๒๕๔๓ จึงเป็นพรรคการเมืองที่จัดตั้งขึ้นเกินกว่าเก้าสิบวันนับจนถึงวันสิ้นปี พ.ศ. ๒๕๔๓ ตามมาตรา ๓๕ ที่กำหนดให้หัวหน้าพรรคการเมืองจัดทำรายงานการดำเนินกิจการของพรรคการเมืองในรอบปีปฏิทินที่ผ่านมาให้ถูกต้องตามความเป็นจริงตามวิธีการที่นายทะเบียนกำหนด และแจ้งให้นายทะเบียนทราบภายในเดือนมีนาคมของทุกปี เพื่อประกาศให้สาธารณชนทราบ แต่ปรากฏว่าเมื่อล่วงเลยกำหนดเวลา พรรคชวนาพัฒนาประเทศไม่ได้ทำรายงานการดำเนินกิจการของพรรคการเมืองในรอบปี พ.ศ. ๒๕๔๓ แจ้งให้นายทะเบียนพรรคการเมืองทราบภายในเดือนมีนาคม พ.ศ. ๒๕๔๔ ตามมาตรา ๓๕ จึงมีเหตุให้ยุบพรรคการเมืองตามมาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕)

๒. ประเด็นเบื้องต้น

มีประเด็นพิจารณาในเบื้องต้นก่อนว่า ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจพิจารณาวินิจฉัยเรื่องดังกล่าว หรือไม่ ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้รับคำร้องและคำร้องเพิ่มเติมไว้ดำเนินการพิจารณาวินิจฉัย พร้อมทั้งส่งสำเนาคำร้องและคำร้องเพิ่มเติมให้พรรคชวนาพัฒนาประเทศเพื่อยื่นคำชี้แจง

๓. ประเด็นที่ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย

มีประเด็นที่ต้องพิจารณาวินิจฉัยว่า กรณีมีเหตุที่จะสั่งให้ยุบพรรคชวนาพัฒนาประเทศ เนื่องจากไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๒๙ และมาตรา ๓๕ หรือไม่

พิจารณาแล้วเห็นว่า การที่นายทะเบียนพรรคการเมืองยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญขอให้สั่งยุบพรรคชวาวนาพัฒนาประเทศ เนื่องจากไม่ปฏิบัติตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๒๙ นั้น นายทะเบียนพรรคการเมืองรับจดแจ้งการจัดตั้งพรรคชวาวนาพัฒนาประเทศ ตั้งแต่วันที่ ๒๗ กรกฎาคม ๒๕๔๓ และภายหลังจากที่นายทะเบียนพรรคการเมืองได้จดแจ้งการจัดตั้งพรรคชวาวนาพัฒนาประเทศแล้ว พรรคชวาวนาพัฒนาประเทศได้แจ้งการจัดตั้งสาขาพรรคต่อนายทะเบียนพรรคการเมืองเมื่อวันที่ ๑๕ ธันวาคม ๒๕๔๓ จำนวน ๕ สาขา

นายทะเบียนพรรคการเมืองได้รับรองการจัดตั้งสาขาพรรคลำดับที่ ๓ และที่ ๔ และสั่งให้หัวหน้าพรรคชวาวนาพัฒนาประเทศส่งสำเนาบัตรประจำตัวประชาชนและสำเนาทะเบียนบ้านของกรรมการสาขาพรรคลำดับที่ ๑ และที่ ๒ บางคนที่สำคัญงานคณะกรรมการการเลือกตั้งตรวจสอบแล้วไม่ปรากฏหลักฐานดังกล่าวสำหรับสาขาพรรคลำดับที่ ๕ นายทะเบียนไม่รับรองการจัดตั้ง เนื่องจากเหตุฎีกสาขาพรรคมีอายุต่ำกว่ายี่สิบปีบริบูรณ์ และเมื่อพรรคชวาวนาพัฒนาประเทศได้แจ้งการจัดตั้งสาขาพรรคลำดับที่ ๕ อีกครั้งโดยเปลี่ยนเหตุฎีกสาขาพรรคใหม่ แต่จากการตรวจสอบของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งพบว่า ไม่มีการประชุมจัดตั้งสาขาพรรคลำดับที่ ๕ ณ สถานที่ปรากฏในรายงานการประชุม ในวันที่ ๑๙ มกราคม ๒๕๔๔ และไม่มีสมาชิกพรรคตามบัญชีรายชื่อแนบท้ายรายงานการประชุมเข้าประชุมครบองค์ประชุมตามข้อบังคับพรรค และบุคคลที่มีชื่อในรายงานการประชุมใหญ่สาขาพรรคส่วนใหญ่ไม่ได้เป็นสมาชิกพรรคไม่ได้เข้าร่วมประชุมและไม่ได้ลงลายมือชื่อด้วยตนเอง สาขาพรรคลำดับที่ ๒ จากการตรวจสอบของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งพบว่า ผู้มีชื่อเป็นกรรมการสาขาพรรคและมีรายชื่อเข้าประชุม จำนวน ๕ คน ไม่ได้มีการประชุมใหญ่เพื่อจัดตั้งสาขาพรรคหรือเลือกตั้งกรรมการบริหารสาขาพรรค ไม่ได้ลงลายมือชื่อในบัญชีผู้เข้าร่วมประชุม ไม่เคยจัดทำรายงานการประชุมสาขาพรรค และลายมือชื่อในบัญชีผู้เข้าร่วมประชุมส่วนหนึ่งไม่ตรงกับความจริง สาขาพรรคลำดับที่ ๑ จากการตรวจสอบของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งพบว่า มีการประชุมใหญ่เพื่อจัดตั้งสาขาพรรค ณ ที่ทำการพรรค แต่รายงานการประชุมระบุว่าประชุม ณ ที่ทำการสาขาพรรค และผู้เข้าร่วมประชุมลงชื่อแทนกัน สาขาพรรคลำดับที่ ๖ จังหวัดอุดรธานี และสาขาพรรคลำดับที่ ๗ จังหวัดร้อยเอ็ด ที่แจ้งการจัดตั้งเมื่อวันที่ ๒๓ มกราคม ๒๕๔๔ นั้น จากการตรวจสอบของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งพบว่าคณะผู้เริ่มจัดตั้งสาขาพรรคทั้งสองได้จัดประชุมใหญ่สมาชิกพรรค เพื่อเลือกตั้งคณะกรรมการสาขาพรรค ในวันที่ ๑๙ มกราคม ๒๕๔๔ ก่อนที่จะได้รับอนุมัติจากคณะกรรมการบริหารพรรคให้จัดตั้งสาขาพรรค ในวันที่ ๒๑ มกราคม ๒๕๔๔ เมื่อปรากฏว่าการจัดตั้งสาขาพรรคลำดับที่ ๑ ที่ ๒ และที่ ๕ ไม่เป็นไปตามข้อบังคับพรรคชวาวนาพัฒนาประเทศ พ.ศ. ๒๕๔๓ ข้อ ๓๗ ข้อ ๓๘ และข้อ ๓๙ และการจัดตั้งสาขาพรรคลำดับที่ ๖ และที่ ๗ ไม่เป็นไปตามข้อบังคับพรรค ข้อ ๓๙ นายทะเบียนพรรคการเมืองจึงไม่รับรองการจัดตั้งสาขาพรรคชวาวนาพัฒนาประเทศทั้ง ๕ สาขาดังกล่าว ฟังได้ว่าพรรคชวาวนาพัฒนาประเทศ ไม่ดำเนินการให้มีสาขาพรรคให้ครบถ้วนจำนวน ๔ สาขา ใน ๔ ภาค ภายในกำหนดเวลาหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่นายทะเบียนพรรคการเมืองรับจดแจ้งการจัดตั้งพรรคตามที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๒๙ บัญญัติไว้ กรณีจึงมีเหตุให้ยุบพรรคชวาวนาพัฒนาประเทศได้ตามมาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕)

นอกจากนี้ การที่นายทะเบียนพรรคการเมืองยื่นคำร้องเพิ่มเติมต่อศาลรัฐธรรมนูญขอให้สั่งยุบพรรคชานาพัฒนาประเทศ เนื่องจากพรรคชานาพัฒนาประเทศไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๓๕ นั้น พิจารณาแล้วเห็นว่า พรรคชานาพัฒนาประเทศได้รับจดแจ้งการจัดตั้งเมื่อวันที่ ๒๗ กรกฎาคม ๒๕๔๓ จึงจัดตั้งขึ้นเกินกว่า เก้าสิบวันนับจนถึงวันสิ้นปี พ.ศ. ๒๕๔๓ ปากฎว่า เมื่อพ้นกำหนดเวลาเดือนมีนาคม พ.ศ. ๒๕๔๔ แล้ว พรรคชานาพัฒนาประเทศไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๓๕ กรณีจึงมีเหตุที่จะสั่งยุบพรรคชานาพัฒนาประเทศได้ตามมาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕) อีกกรณีหนึ่ง

๔. ผลคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ

โดยเหตุดังได้วินิจฉัยข้างต้น ศาลรัฐธรรมนูญ จึงอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๕ วรรคสอง สั่งให้ยุบพรรคชานาพัฒนาประเทศ

องค์คณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ นายอิสสระ นิตินันท์ประภาศ นายกระมล ทองธรรมชาติ นายจิระ บุญจนสุนทร นายจุมพล ณ สงขลา พลโท จุล อติเรก นายปรีชา เฉลิมวณิชช์ นายผัน จันทรปาน นายมงคล สระภู่น นายศักดิ์ เตชาชาญ นายสุจิต บุญบงการ นายสุจินดา ยงสุนทร นายสุวิทย์ ธีรพงษ์ นายอนันต์ เกตุวงศ์ นายอมร รักษาสัตย์ และนายอุระ หวังอ้อมกลาง

หมายเหตุ ประกาศราชกิจจานุเบกษา ฉบับกฤษฎีกา เล่ม ๑๑๙ ตอนที่ ๑๑๗ ก วันที่ ๒๕ พฤศจิกายน ๒๕๔๕

ย่อโดย นายบุญลือ พิมพ์ทองงาม
กลุ่มงานคดี ๒